

La *Confessio Ilerdensis de spurcitiis pseudoreligiosorum* d'Arnau de Vilanova. Presentació i edició*

Jaume Mensa i Valls

Universitat Autònoma de Barcelona
jaume.mensa@uab.cat

Recepció: 04/06/2013

Resum

Presentació general i edició de la *Confessio Ilerdensis*, denúncia contra els «falsos predicadors» llegida per Arnau de Vilanova a Lleida, l'any 1303, davant l'arquebisbe de Tarragona i altres bisbes reunits en concili. La base d'aquesta edició és el text del còdex de la Biblioteca Apostòlica Vaticana Vat. Lat. 3824. En aparat crític, s'indiquen les variants dels altres quatre manuscrits coneguts que han conservat l'obra.

Paraules clau: Arnau de Vilanova; *Confessio Ilerdensis*; polèmica escatològica; falsos religiosos

Abstract. *The Confessio Ilerdensis de spurcitiis pseudoreligiosorum by Arnau of Vilanova. Presentation and Edition*

Publication of the *Confessio Ilerdensis* with a short introduction. This denunciation against false preachers was read by Arnau de Vilanova in Lleida in 1303, before the archbishop of Tarragona and other bishops assembled in council. The basis of our edition is the text of ms. Vat. Lat. 3824 in the Vatican Library. Variants from the other four known manuscripts that have preserved the work are indicated in critical apparatus.

Keywords: Arnald of Villanova; *Confessio Ilerdensis*; eschatological controversy; false religious

Sumari

1. Presentació	Referències bibliogràfiques
2. Edició de la <i>Confessio Ilerdensis</i>
d'Arnau de Vilanova	

* Aquest article és resultat dels projectes de recerca *Corpus Digital de la Ciència a la Corona d'Aragó i el seu context llatí i romànic: Arnau de Vilanova*, MCI, FFI2011-29117-C02-02 (FILO), i *Corpus Digital d'Arnau de Vilanova: Filosofia i ciència a la Corona d'Aragó (segles XIII-XIV)*, MEC, FFI2014-53050-C5-2-P.

1. Presentació

a) *Circumstàncies històriques*

Arnau de Vilanova llegí la *Confessio Ilerdensis de spurcitiis pseudoreligiosorum* (en endavant, simplement, *Confessio Ilerdensis*) davant l'arquebisbe de Tarragona, Roderic Tello, i altres bisbes i provincials de la Tarraconense, reunits en concili, a Lleida, l'any 1303 (potser el dia 6 d'octubre), per tal d'exposar públicament les seves idees sobre els falsos religiosos i evitar d'aquesta manera que els seus adversaris les poguessin tergiversar. Aquest opuscle és el primer títol de la llista de les obres espirituals d'Arnau de Vilanova ordenada cronològicament (CARRERAS I ARTAU, 2001: 39-43) que encara no ha estat objecte ni d'edició crítica ni de simple transcripció. Aquesta sola raó justificaria per ella mateixa aquesta edició que ara presentem, però encara n'hi ha més, de raons:

- La *Confessio Ilerdensis* sintetitza i difon els vaticinis de l'*Oraculum Cyrilli* sobre els falsos religiosos o predicadors i esdevé un text de referència en la literatura d'aquest gènere.
- Redactada poc després de la polèmica apocalíptica gironina amb Bernat de Puigcercós i en general amb el convent dels dominics, aquesta obreta representa un punt d'inflexió en la polèmica entre Arnau de Vilanova i els dominics (1299-1305). Arnau intenta portar el conflicte cap a les més altes instàncies de l'Església.
- Dificilment podem copsar el veritable sentit de la *Confessio de Barcelona*, obra editada i ben coneguda des de fa anys, sense l'edició de la nostra *Confessio Ilerdensis*: la *Confessio de Barcelona* n'és en part una traducció divulgativa (MENSA I VALLS, 2014), ampliada amb altres aspectes de la polèmica escatològica entre Arnau de Vilanova i els professors de París primer i els dominics catalans i provençals després.
- La *Confessio Ilerdensis*, juntament amb alguna altra referència complementària del mateix Arnau de Vilanova, és l'únic testimoni històric de la celebració d'un concili provincial Tarraconense a Lleida l'any 1303¹.

Tot plegat, doncs, ens acuita a editar sense més dilacions el text d'aquesta obra².

1. Sobre la bibliografia arnaldiana, vegeu: MENSA I VALLS (1994) i MENSA I VALLS i GIRALT (2003); i, particularment sobre la polèmica escatològica (1299-1305), cf. MENSA I VALLS (1998b). En aquesta presentació, seguirem MENSA I VALLS (2013). En aquest darrer article, el lector interessat trobarà indicacions bibliogràfiques sobre els diversos aspectes (circumstàncies històriques, gènere literari, contingut, fonts utilitzades, informació sobre els manuscrits, personatges, etc.) que tractarem en la nostra presentació. Sobre els concilis de la Tarraconense, vegeu: SABANÉS I FERNÁNDEZ (2009).
2. Els *Arnaldi de Villanova Opera Theologica Omnia [AVOThO]* (2003-) editen (almenys fins ara) les obres seguint un criteri cronològic. Previsiblement, doncs, la *Confessio Ilerdensis* encara trigarà una bona colla d'anys a ser publicada. Esperem que aquesta nostra edició faci més lleu l'espera de l'edició en els *AVOThO* i en faciliti les tasques preparatòries. A diferència de la nostra, les edicions dels *AVOThO* ofereixen: a) un estudi introductor molt extens i aprofundit; b) un aparat complet de fonts i comentaris; c) una taula de tots els mots dels textos arnaldians; d) una taula d'antropònims i obres anònimes, i e) una taula de citacions bíbliques.

Uns quants mesos abans de llegir la *Confessio Ilerdensis*, Arnau de Vilanova havia sostingut una polèmica, amb denúncies i contradenúncies, amb el teòleg dominicà Bernat de Puigcercós. Arnau de Vilanova havia demanat al bisbe de Girona, Bernat de Vilamarí, que imposés silenci al dominic i que actués contra ell. En cas contrari, l'amenaçava de recórrer a l'arquebisbe de Tarragona³. I en part això és el que fa amb la *Confessio Ilerdensis*. Efectivament, davant l'arquebisbe i els altres prelats del concili, Arnau de Vilanova exposa les seves idees sobre els falsos religiosos i es queixa, sense anomenar-los explícitament, del capteniment del bisbe de Girona i del frare dominicà esmentats. Respecte als escrits de Girona, ha desaparegut el to exigent i amenaçador. A la *Confessio Ilerdensis* Arnau de Vilanova evita la confrontació directa i la personalització, però fa una passa ferma en la direcció d'elevat el conflicte cap a la màxima autoritat eclesiàstica. En conseqüència, demana a l'arquebisbe que registri l'escrit de la confessió a la cúria tarragonina i que, arribat el moment, n'informi la Santa Seu. Efectivament, sabem que es conservà una còpia de la *Confessio Ilerdensis* als arxius papals durant una bona colla d'anys.

Com acabem de dir, el contingut de la *Confessio Ilerdensis* (vegeu-ne l'esquema de l'apartat següent) és una mena de síntesi de les característiques que identifiquen els falsos religiosos —que Arnau de Vilanova s'esforça a mostrar que es compleixen fil per randa en els seus adversaris dominics— i que havia exposat anteriorment en obres com ara la *Philosophia catholica et divina*, l'*Apologia de versutiis atque peruersitatibus pseudotheologorum et religiosorum*, l'*Eulogium de notitia verorum et pseudoapostolorum* i la *Denunciatio Gerundensis*. És una síntesi molt personal, que no es limita a reproduir al peu de la lletra afirmacions anteriors, sinó que, en funció de les necessitats del moment, les desenvolupa en una determinada direcció o, fins i tot, n'hi afegeix de noves. Així, per posar-ne un exemple més o menys representatiu, en els escrits de Girona, Arnau de Vilanova havia anunciat que la profecia de Ciril assenyalava una llarga llista dels vicis i les maldats dels pseudoreligiosos, però a Lleida les explica una per una.

A més de la revelació de Ciril i de les quatre obres esmentades en el paràgraf anterior, Arnau de Vilanova cita diversos versets de la Bíblia (Lamentacions 3,11; Siràcida 46,7b; Evangeli de Mateu 9,35 [i 4,23], 24,45; Primera carta als Corintis 10,24; Primera carta als Tessalonicencs 5,19-20, i Carta de Jaume 2,19), com també una glossa a pròposit de Mateu 9,35. A més dels al·ludits Bernat de Puigcercós i Bernat de Vilamarí, i de Roderic Tello, mencionat pel seu nom i càrrec, també llegim, a la *Confessio Ilerdensis*, el nom de Jacobus de Plano (Jacme des Pla), notari reial (i amic i marmessor d'Arnau de Vilanova) que n'estengué acta notarial.

b) Esquema del contingut

2-3 Incipit.

5-36 a) Objectiu: confessar públicament les seves idees sobre els falsos apòstols per evitar que ningú les pugui tergiversar. L'Esperit Sant anuncia que els pseu-

3. Per a la reconstrucció dels fets de la polèmica de Girona, l'estudi dels seus arguments i l'edició dels textos, vegeu CARRERAS ARTAU (1950-1951).

doapòstols i els pseudopredicadors es multiplicaran. Arnau de Vilanova ja ha escrit quatre obres sobre aquest tema.

37-279 b) Cos de la confessió:

37-217 1. La revelació de Ciril manifesta vint-i-una (després Arnau de Vilanova n'hi afegí una altra) maleses que identifiquen els pseudoapòstols i pseudopredicadors. Perverteixen, doncs, la veritat evangèlica de fet i de paraula.

218-226 2. El bisbe ha de vetllar per la correcta predicació en la seva diòcesi.

227-239 3. El bisbe ha d'actuar amb la paraula i l'exemple, tal com Crist va actuar.

240-261 4. El bisbe o pastor ha de posar els béns temporals i la seva pròpia persona al servei de la cura de les ànimes.

262-275 5. El pastor que diu que s'ocupa de les coses temporals per atendre millor les espirituals es desvia dels camins de Crist.

276-279 6. Tot catòlic que confessa de paraula la seva fe en Crist, però no l'imita de fet, demostra que té una fe falsa.

280-312 c) Declaració i peticions finals:

280-283 1. Arnau de Vilanova ha fet la confessió motivat pel zel de veritat.

284-302 2. Arnau sotmet la seva confessió a l'autoritat de l'Església.

303-312 3. Demana a l'arquebisbe que la faci registrar, i al notari que n'estengui acta.

313-314 *Explicit i benedictus.*

c) Els manuscrits i la nostra edició

Actualment tenim notícia de cinc manuscrits que conserven la *Confessio Ilerdensis*:

V = Ciutat del Vaticà, Biblioteca Apostolica Vaticana, Vat. Lat. 3824, f. 175a-180a. Aquest còdex fou elaborat sota la supervisió directa de mestre Arnau, entorn de l'any 1305, per tal de posar les seves obres teològiques a disposició de Climent V i la Santa Seu. Aplega, doncs, les obres escrites per Arnau de Vilanova abans de l'estiu de 1305, és a dir, més de trenta títols ordenats cronològicament. El còdex és de pergami, format per 264 folis de 118 × 108 mm, escrits a doble columna i copiats per una sola mà amb lletra gòtica formada.

P = Oxford, Bodleian Library, ms. Lat. Misc. C 75, f. 126v.-129v. Còdex miscel·lani, elaborat amb materials de diverses èpoques (d'entre el segle XII i el XV). La, diguem-ne, secció arnaldiana sembla que és de mitjan segle XIV. Els 205 folis que actualment l'integren són aproximadament de 305 × 216 mm. El còdex procedia de la col·lecció de Sir Thomas Phillipps (núm. 3119), Thirlestaine House, Cheltenham.

H = Praga, Národní knihovna České republiky, III G 25 (Y. I. 1. n. 16), ex 550, f. 140a-143b. Còdex de finals del segle XIV, de paper, format per 224 folis, de 220 × 150 mm.

K = Kremsmünster, Stiftsbibliothek, 94, f. 80r.-85v. Còdex copiat l'any 1452. Va pertànyer (1457) a Heinrich Lang von Sesslach, ardiaca d'Obersteiermark (Alta Estíria) i després al rector i al monestir de Kremsmünster.

O = Oxford, Bodleian Library, ms. Canon. Misc. 370, f. 155r.-160v. Còdex de finals del segle XV, de paper, format per 259 folis i copiat segurament a França.

A l'hora d'establir el text d'una obra, no hi ha cap mena de dubte que, entre els manuscrits que ens han llegat obres arnaldianes, la primacia recau sobre el còdex *V* (PERARNAU, 2008: 372-383; *AVOThO* III, 2004: 76-78). Nosaltres el prendrem, doncs, com a base de la nostra edició. Si alguna vegada molt especial (p. ex., en el títol de l'obra) ens n'apartem, en donarem raó a l'aparat crític. Aquest primer aparat crític també indica les variants textuals dels altres quatre manuscrits. Un segon aparat crític és dedicat a assenyalar les fonts explícites i més evidents i a fer algun comentari general sobre aspectes molt nuclears de l'obra. N'hem normalitzat les unions i les separacions de paraules; la puntuació; l'ús de majúscules i minúscules, i les lletres *i/j*. Hem procurat seguir fidelment la grafia del còdex *V*, però quan hem desenrotllat una abreviatura ho hem fet amb la grafia normalitzada (CAPPELLI, 1990). Això explica que una mateixa paraula pugui ésser escrita de manera diferent. Els llibres de la Bíblia són citats segons les abreviatures habituals de la *Vulgata* llatina (Fundació Bíblica Catalana).

2. Edició de la *Confessio Ilerdensis* d'Arnau de Vilanova

[ARNALDI DE VILLANOVA]

*Confessio Ilerdensis
de spurcitiis pseudoreligiosorum*
[V, P, H, K, O]

- 5 Qvoniam Scriptura sacra testatur quod uirtuosum est «perstringere malicie murmur» in illis potissime qui sana dicta, non solum utilia, sed etiam necessaria toti ecclesie lacerare nituntur atque discernere sine freno, propterea, ne quisquam, spiritu maligno uexatus, absente me, possit in auribus maiorum dicta mea superseminando zizaniam deprauiare, uolens ego, magister Arnaldus de Uillanoua, progredi cum
- 10

2-3 *Confessio Ilerdensis de spurcitiis pseudoreligiosorum V* Incipit *Confessio Ilerdensis de spurcitiis pseudoreligiosorum P* Opus eiusdem magistri A. de Uilla noua supradictis transmissum *K om O* Incipit *Confessio Ilerdensis de spurcitiis pseudoreligiosorum seq* rubrica || 3 spurcitiis *H spurticiis* || 5 qvoniam *H* [.].voniom *al man in spat vac add q- pro rubricatore O* [.].voniom *in spat vac add q- pro rubricatore* | uirtuosum *PHK* uirtuosum | perstringere *P* restringere || 6 malicie *P om K* malitie | solum *H om* | utilia *PHKO* vtilia || 7 etiam *O* eciam || 8 propterea *K seq* nequi *canc* | uexatus *PHKO* vexatus || 9 dicta mea superseminando zizaniam *O* zizaniam superseminando dicta mea | superseminando *P add* eis | zizaniam *P* zizanniam *K* zyzaniam || 10 uolens *PHKO* volens *K iter int lin* | Arnaldus de Uillanoua *V · Ar^{us}* de Uilla noua *P A.* de Villa noua *H Arus* de Villa noua *K Ar^{us}* de Villa noua *O Ar.* de Villanoua | cum *H* in

splendore catholice ueritatis, coram uobis, reuerendis patribus, domino Roderico, Dei gratia archiepiscopo Terrachone, ceterisque coepiscopis et comprouincialibus uestris presentibus, confiteor me dixisse et idipsum de presenti asserere, quod Spiritus Sanctus, cuius
 15 moderamine Christi ecclesia gubernatur, ad cautelam prenunciet in reuelationibus Scripturarum sacrarum, maxime pastoribus et custodibus gregis Dei [f. 175b], quod modernis temporibus multiplicabuntur per drachonis astutiam siue demonis in quibusdam
 20 statibus regularibus non tantum pseudoreligiosi, sed etiam pseudoapostoli uel precones euangelice ueritatis.

Et quia sancte matri Romane ecclesie ac ceteris membris eius summe necessarium est ut tales pseudoreligiosos atque pseudoprecones cognoscat indubitanter, ideo, secundum lucem mihi concessam a Domino Iesu Christo, ad informationem uniuersalis ecclesie Dei tam de periculo emergente per supradictos, quam etiam
 25 de signis uel circumstantiis certe cognitionis ipsorum, tres tractatus composui principaliter. Quorum primus intitulatur *Phylosophia catholica*, et incipit: «Homines pestilentes», etc. Secundus uocatur

11 catholice *H* katholice *K om* | ueritatis *PHKO* ueritatis | uobis *PHKO* uobis || *12* Roderico *O Ro^{co}* | archiepiscopo *P* archiepiscopi *H* episcopo | Terrachone *P* Terragonensis *H* Terachone || *13* comprouincialibus *P* prouincialibus | uestris *PHK* uestris | confiteor me *H* me confiteor || *14* asserere *H* aserere || *15* cautelam *O* cauthelam | prenunciet *PHO* prenunciat *K* prenunciat || *16* reuelationibus *PHK* reuelacionibus *O* reuelacionibus | sacrarum *O* seq max (?) *del* || *17* Dei *P* Domini || *18* drachonis *PHK* draconis | astutiam *PHKO* astuciam || *19* statibus *O* scolaribus | etiam *PO* eciam || *20* uel *PKO* vel | precones *H* predicatorum | euangelice *HK* ewangelice *O* euuangelice | ueritatis *PHKO* ueritatis || *21* sancte *K* idem (?) | sancte matri Romane ecclesie *P* Romane sancte matri ecclesie || *22* necessarium *K* nec(ess)arium (?) *exp et iter int lin* | ut *PO* vt || *23* mihi *H om KO* michi || *24* informationem *PHKO* informacionem | uniuersalis *PKO* vniu[er]sales || *25* Dei *P om* | tam de *P* certam | supradictos *K* sepe dictos | etiam *O* eciam || *26* uel *PHKO* vel | circumstantiis *PK* circumstanciis *O* circunstanciis | certe cognitionis *P om* | cognitionis *H seq* ipsorum *corr* eorum *et canc et exp KO* cognicionis || *27* *Phylosophia P Philosophia H Pholesophia O Prophecias* || *28* Secundus *K S[secun]dus corr solus et iter secundus int lin* | uocatur *PHO* uocatur

12 Roderic Tello fou arquebisbe de Tarragona entre els anys 1288 i 1308. Vegeu: EUBEL, K. (1913), 478; BLANCH, J.; ICART, J. (1985).

17-18 Cf. Apoc XII, 3-4; XVI, 13.

17-20 En la polèmica de París (1299-1300), els adversaris d'Arnau de Vilanova havien estat «els teòlegs». Més endavant, a l'*Apologia de uersutiis atque peruersitatibus pseudothologorum et religiosorum*, les *uersutiae* ja no només són atribuïdes als falsos teòlegs, sinó també als falsos religiosos. Arran de la polèmica a Girona amb Bernat de Puigercós (1302), Arnau de Vilanova utilitza la paraula *pseudopraedicator*, en singular, per referir-se a Bernat de Puigercós, i en la *Confessio Ilerdensis* la fa servir en plural per designar sobretot els dominics.

27-28 La *Philosophia catholica et divina* és de l'estiu de 1302. Arnau de Vilanova l'envià al papa Bonifaci VIII, al Col·legi Cardenalici i al rei Jaume II. L'obra i les dues primeres lletres foren publicades per PERARNAU (1991: 7-223); la lletra al rei Jaume II, per MENSA I VALLS (2013: 1193). De l'obra n'hi ha traducció al català: ARNAU DE VILANOVA (2002: 137-189).

30 *Apologia de pseudotheologis atque religiosis*, et incipit: «Ad ea, que per uestras literas intimastis», etc. Tercius intitulatur *Eulogium de noticia uerorum et pseudoapostolorum*, et incipit: «Quoniam Apostolus *Ad Thessalonicenses*», etc.

Et propter morsus cuiusdam pseudoapostoli [f. 175c] uel preconis addidi quartum per modum denunciationis ad extirpandum uenenum illius, et incipit: «Coram uobis reuerendo patre ac domino, episcopo Gerundensi».

35 Dico etiam me dixisse in predicto *Eulogio* quod in reuelatione, quam Dominus Iesus Christus per angelum suum misit beato Cirillo heremite atque presbitero, que multum preciosa est et sollempnis in ecclesia Dei, exprimit aperte Spiritus Sanctus ·XXI· spurcitiis, que in
40 supradictis regnabunt, et per quas illorum peruersitas erit cunctis fidelibus manifesta.

29 *Apologia* K Appollugia | et incipit K *add int lin* || 30 uestras P nostras | KO uestras | literas PHO litteras | Eulogium K Ewlogium || 31 noticia P nocicia | uerorum PHO uerorum | pseudoapostolorum O pseudorum apostolorum | apostolorum H appostolorum || 32 Apostolus H Appostolus | Thessalonicenses H Thesalonicenses O Thes | etc. O om || 33 cuiusdam HK cuius | uel PKO uel || 34 quartum K 4um | denunciationis K denunciacionis O denunciacionis | uenenum PHKO uenenum || 35 uobis PHKO uobis | reuerendo O reverendo | patre O pator || 37 etiam PKO eciam | Eulogio K Ewlogio | reuelatione O reuelatione || 38 Cirillo P Sirillo K Cyrillo || 39 sollempnis P sollennis et *add est K solemn* || 40 Dei H *seq litt illeg canc* | Sanctus O S. | ·XXI· K XXI *exp et iter int lin* | spurcitiis PKO spurcicias H spurticias || 41 supradictis P predictis H *crr supradic[...]* *canc litt illeg et add post -tis* | illorum P om | per H om

28-30 L' *Apologia de uersutiis atque peruersitatibus pseudotheologorum et religiosorum* (1302) ha estat editada per PERARNAU, J. (2001) i també, per PERARNAU, J. (2002).

30-36 L' *Eulogium de notitia uerorum et pseudoapostolorum* i la *Denuntiatio Gerundensis* (1302-1303) foren editades per CARRERAS ARTAU (1950-1951: 33-44 i 44-52). Per a una versió castellana moderna d'aquestes dues obres, vegeu: ARNALDO DE VILANOVA (1976: 69-87 i 89-102).

33 El pseudoapòstol o pseudopredicador al·ludit és Bernat de Puigcerçós. Vegeu: CARRERAS ARTAU (1950-1951: 18-19) i MENSA I VALLS (1998b: 214-216).

35-36 El bisbe de Girona era en aquells moments Bernat de Vilamarí (bisbe de 1292 a 1311). Cf. EUBEL (²1913: 261). Vegeu també: CARRERAS ARTAU (1950-1951: 19-20).

37-42 ARNALDI DE VILLANOVA, *Eulogium...*, V, f. 162d-163a, ed. CARRERAS ARTAU (1950-1951: 38): «Et in reue-[f. 163a]-latione que de celo missa fuit beato Cirillo in argenteis tabulis, que est in ecclesia Dei preciosissima, in qua etiam tempus Antichristi per Spiritum Sanctum sub certo annorum numero annunciat, ibi etiam Spiritus Sanctus annunciat quod circa tempus illius in quibusdam statibus regularibus multiplicabuntur tales apostoli uel precones. Et exprimit ·XXI· spurcitiis que regnabunt in eis, per quas phariseorum perversitas apertissime renouabitur et propter quas, ut anunciat, iudicio Dei exterminabuntur duplici gladio, scilicet seculari et ecclesiastico». L'oracle de Ciril fou editat per PIUR (1912). Sobre la presència de la revelació de Ciril en les obres espirituals d' Arnau de Vilanova, vegeu: MENSA I VALLS (2009).

- Et dico quod prima illarum spurcitarum siue peruersitatum est
quod a propria cella uel monasterio libenter et diu se absentabunt.
- 45 Secunda, quod uagabuntur per compita, scilicet plateas et curias
seculares aut excelsorum.
- Tertia, quod audaciter inuadent et impudenter aliena iura.
- Quarta, quod excoriabunt uel spoliabunt simplices et incautos in
subditis alienis.
- 50 Quinta, quod detestabiliter apud complices suos gloriabuntur
singuli de sua uenatione.
- Sexta, quod in occulto erunt [f. 175d] in ocio, sed ociositatem
intrinsicam palliabant exterius exercitio simulato.
- 55 Septima, quod allegabunt se pati penuriam uirtuosam, scilicet
propter Christum, ad efficacius extorquendum.
- Octaua, quod in occulto satagent copiose et splendide uiuere.
- Nona, quod ambient uel affectabunt immoderate sublimes honores
ac dignitates.
- 60 Decima, quod erunt elati in corde uel animo propter genus et
propter scientiam.

43 illarum *H seq sp- et al litt illeg canc* | spurcitarum *PKO* spurciciarum *H*
spurticiarum || 44 uel *P* uel *et add a KO* uel || 45 uagabuntur *PH* uagabuntur *KO*
uagabunt | scilicet *P* id est | plateas *K* platheas | curias *K* cu(ur)ias *exp et add int*
lin cu(ri)as || 46 excelsorum *V corr* excelsorum *add -c- int lin* || 47 Tertia *PHKO*
Tercia | inuadent *HK* inuadent | inuadent et impudenter *P* et impudenter inuadent | aliena
H aliena *O* alia | iura *P om* || 48 Quarta *K 4^a* | quod *P* quia | excoriabunt *H* extoriabunt
K excuriabunt | uel *PKO* uel || 50 Quinta *K 5^a* *et add est* | quod *P* quia | apud *HK* apud ||
51 uenatione *PHKO* uenacione || 52 Sexta *K 6^a* | quod *P* quia | occulto *H* oculo | ocio *P*
arco || 53 exercitio *PHO* exercicio | exterius *K iter int lin* || 54 Septima *P VII^a* · *K a* *canc et*
add in mg Septimo | quod *P* quia | allegabunt *H* alegabunt | uirtuosam *PHKO* uirtuosam ||
55 efficacius *H seq ad canc et exp* || 56 Octaua *P VIII^a* · *K 8^a* | quod *P* quoniam | satagent *P*
satagant *K* sathagent | *et PHO* ac | uiuere *PHKO* uiuere || 57 Nona *P IX^a* · *K add est* | quod
P quia | ambient *K* ambigent | uel *O* uel | affectabunt *K* afftabunt *canc et add int lin*
affectabunt | sublimes *P* sollennes || 59 Decima *P x^a* · | quod *P* quia | in corde *P* corde | uel
PKO uel || 60 scientiam *O* scienciam

43-82 *Oraculum angelicum Cyrilli*, XI, ed. PIUR (1912: 315/1-318/65); *Epistola*
Ioachim ad Cyrillum, ed. PIUR (1912: p. 246/1-251/129); *Comentarium* auctoris ignoti,
ed. PIUR (1912: p. 318/1-327/230) [concretament: 318/5-16.320/52-56.320/60-65.322/
98-100.327/107-110.322/114-115.323/121-124].

A MENSA I VALLS (2009: 249-263), hi ha transcrit el fragment de la *Confessio Ilerdensis*
relatiu als vicis descrits per la revelació de Ciril, els textos de la revelació de Ciril que
li serviren de base (del còdex Borgh. 205 de la Biblioteca Apostòlica Vaticana), alguns
fragments d'un comentarista anònim, la traducció al català de la *Confessió de Barcelona*
i una versió al castellà del *Libro del conocimiento del fin del mundo*.

Com a tals, aquestes vint-i-una o vint-i-dues perversitats són una síntesi arnaldiana, que
tenen com a base afirmacions de la revelació de Ciril (capítol onzè) i/o del seu comenta-
rista, a més de la lletra atribuïda a Joaquim de Fiore adreçada a Ciril.

Com hem dit, aquest fragment fou traduït al català pel mateix Arnau de Vilanova a la
Confessió de Barcelona: ARNAU DE VILANOVA, *Confessió de Barcelona*, ed. BATLLORI
(1947: 120/20-123/7).

- Vndecima, quod astute surripiunt alienum gregem.
 Duodecima, quod mutuo detrahent sibi ipsis et calumpniabuntur ad iniucem.
 Terciadecima, quod uiduis fallaciter et ingeniose persuadebunt.
 65 Quartadecima, quod sacrificia uendent et mercationi exponunt.
 Quintadecima, quod egros uisitabunt sollicitate propter cupiditatem et non ex caritate.
 Sextadecima, quod exultabunt de morte illorum, qui sepulturas eligent apud eos.
 70 Septimadecima, quod sagaciter mentientur ad decipiendum et asserunt [f. 176a] mentiendo, quod possunt mortuos suscitare, hoc est, absoluere peccatores uel a purgatorio liberare.
 Octauadecima, quod patenter iactantia et arrogantia inflabuntur.
 75 Nonadecima, quod ardore libidinis et flamma luxurie succeduntur.
 Vicesima, quod erunt tenacissimi et auari.
 ·xxi^a·, que radix est et causa omnium predictarum, est quod recedent a uestigiis patris spiritualis uel fundatoris illius status, quia nec in abstinentia nec in humilitate nec in patientia nec in mansuetudine nec in modestia nec in caritate uel aliis uirtutibus eum imitari satagent uel curabunt.
 80 [Addit etiam ·xxii^{am}·, quam ex causa dimisi, scilicet quod ex adquisitis pretexto mendicationis edificia inalçabunt.]

61 Vndecima P xi^a. | quod P quoniam | surripiunt HKO subripiunt | alienum gregem H gregem alienum || 62 Duodecima P xii^a. | quod P quoniam | sibi ipsis K sibimetipsis | calumpniabuntur K calumniabunt || 63 iniucem H inuicem || 64 Terciadecima P xiii^a. | quod P quoniam | uiduis PHK uiduis | persuadebunt H perswadebunt || 65 Quartadecima P xiiii^a. | quod P quoniam | uendent PHKO vendent | mercationi P mercatos HKO mercacioni || 66 Quintadecima P xv^a. | quod P quoniam | uisitabunt PHKO uisitabunt | sollicitate H sollicitate || 68 Sextadecima P xvi^a. | quod P quoniam | illorum P ipsorum || 69 eligent P elegerint K eligant | apud H apud | eos P ipsos || 70 Septimadecima P xvii^a. K xvii^{ma} O Decimasextima | quod P quoniam | mentientur PHO menciuntur | et P om || 71 asserent P asserent | mentiendo PHO menciendo | possunt P possint O post | hoc est H hec est || 72 uel P uel || 73 Octauadecima P xviii^a. H xviii^{ma}. K xviii^{ma} O Decimaoctava | quod P quoniam K seq pa[...]. | iactantia PHKO iactancia | arrogantia PHO arrogancia || 74 Nonadecima P xix^a. K xix^a et seq quod erunt tenacissimi et auari canç O Decimanona | quod P quoniam || 75 Vicesima PH xx^a. K xx^{ma} | quod P quoniam || 76 ·xxi^a. PHO xxi^a. K xxi^a | et H in | causa O om | omnium V iter om | predictarum PH predictorum | est quod P quoniam || 77 uestigiis PKO uestigis | uel O uel | fundatoris P fundatorum || 78 patientia PO paciencia || 78-79 nec in mansuetudine nec in modestia P nec in modestia nec in mansuetudine || 79 caritate H karitate | uel KO uel | uirtutibus PHKO uirtutibus || 80 satagent P satagent H sagitent K sathagent | uel PKO uel || 81-82 Addit [...] inalçabunt V add in mg ead man P Ibidem etiam exprimitur alia spurcicia quam scienter omiseram, scilicet quia edificia inalçabunt ex mendicatis pretexto pauperiei || 81 ·xxii^{am}. HK vicesimam secundam O xxii | quam K qu[...]. canç et add quam in mg O scilicet quod || 82 adquisitis KO acquisitis | mendicationis O mendicatio | edificia O scilicet hedificia | inalçabunt H inalçabunt K exaltabunt O inalçabunt

81-82 Cf. ARNAU DE VILANOVA, *Confessió de Barcelona*, ed. BATLLORI (1947: 102/16-20): «confés yo que ·xxi· n'eschri en la *Confessió* que feu en Leyda davant los prelats; e lexí'n huna, la qual despuys hic enadí, quant fuy en cort de Romà».

Proinde factis et dictis peruertent multipliciter euangelica
 85 documenta, que ueris preconibus euangelice ueritatis conuenit
 obseruare. Factis quidem, quoniam solliciti erunt diuites uisitare, non
 pauperes, et filios diuitum et potentum allicere plus quam pauperum,
 cum tamen secundum euangelicam perfectionem magis obsequiosi
 deberent esse pauperibus [f. 176b] quam diuitibus. Et constitutionem
 90 intra se facient, ut in suis collegiis non recipiant nisi diuites aut
 potentes aut generosos aut intellectu subtiles, respuendo pauperes
 deuotos, quantumcumque fuerint laudabilis conuersationis et uite.

Item pro pauperibus, qui ad suum non spectant collegium, uix aut
 nunquam curabunt subsidia temporalia procurare, sed tantummodo pro
 se ipsis, cum tamen in omni genere consolationis, more Apostolorum,
 95 non que sua sunt debeant querere, sed que aliorum, clamante
 APOSTOLO in persona ipsorum: «Nemo quod suum est querat, sed
 quod aliorum».

Item in preiudicium aliarum ecclesiarum iuramento uel pactis
 aliquibus machinatis, obligabunt sibi subditos alieni gregis, uel ad
 100 sepulturas eligendas apud eos, uel ad aliquod obsequium faciendum
 eis, uel exhibendum. Et sic callide surripiunt libertatem ouibus alienis
 et ius pastoribus eorumdem.

Item intemperate sustollent cadauera diuitum propter funeralia
 obtinenda et retinenda. [f. 176c]

105 Item propter pias defunctorum legationes trahent heredes in litem
 et ad iudicium temporale.

Item uiribus corporalibus propulsabunt aduersitates resistentium

83 euangelica HK ewangelica O euuangelica || 84 ueris P lect dub uerius H ueris KP
 ueris | euangelice HK ewangelice O euuangelice | ueritatis PHO ueritatis || 85 Factis H
 Ffactis | solliciti P sollicite HO solliciti | diuites K seq erunt canc | uisitare PHKO uisitare ||
 86 diuitum et potentum P potencium et diuitum | potentum K add solum (?) | allicere
 P assumere || 87 euangelicam HK ewangelicam O euuangelicam | perfectionem P
 perfeccionem | obsequiosi O obsequiosis || 88 deberent P debeant H debent | constitutionem
 PHKO constitutionem || 89 intra P inter | ut PO vt | diuites O canc et iter | aut K et || 89-90 aut
 potentes aut generosos aut intellectu P ac potentes ac generosos ac intellectu || 90 subtiles V
 seq a exp || 91 conuersationis PHKO conuersacionis | uite PHKO uite || 92 non P uero | uix
 HKO uix | aut P ac O autem || 93 nunquam K nunquam | subsidia temporalia P temporalia
 subsidia | tantummodo H tantum || 94 consolationis P om HKO consolacionis | Apostolorum
 H Apostolorum || 95 clamante P seq sic || 95-97 clamante [...] aliorum H om || 97 quod
 PKO que || 98 uel PKO vel | pactis O lect dub || 99 uel PO vel K vt || 100 apud HK apud | uel
 PKO uel || 101 uel KO uel | uel exhibendum P ac exhibendum | callide H calide | surripiunt
 P surripiunt HKO subripiunt | libertatem H corr liuertatem || 102 eorumdem P earumdem ||
 103 intemperate P temperate | sustollent O substollent || 104 obtinenda P optinenda ||
 105 pias P pluras | defunctorum O deffunctorum | legationes PHKO legaciones || 107 uiribus
 HKO uiribus | resistentium PHKO resistentium

83-172 Traducció al català: ARNAU DE VILANOVA, *Confessió de Barcelona*, ed. BATLLORI
 (1947: 130/7-134/8).

96-97 1Cor X, 24.

quorumcumque, non uerendo illos offendere manuum suarum illicitis moribus et insuper in contumelias et obprobria despumabunt.

110 Item pecuniam, que restitutioni fuerit deputata et debita, suis usibus satagent applicare.

Item coniunctos secundum carnem satagent promouere secundum seculi uanitatem et non secundum euangelii perfectionem.

Item peculium deponent apud negociatores.

115 Item plus studebunt in questionibus et scientiis secularibus quam in textu sacro.

Item lingosos et presumptuosos ac magis loquaces et immodestos ac effrontes exponent potissime questui, negligendo scandalum hominum et offensam.

120 Item predicti pseudoapostoli seu precones in aduersitatibus nec patientiam nec mansuetudinem nec caritatem nec humilitatem neque modestiam obseruabunt, cum tamen primum signum uerorum sit pa-[f. 176d]-cientia et mansuetudo. Et cum deberent orare pro calumpniantibus et persequentibus, indignabuntur et conquerentur et accusabuntur et calumpniabuntur et persequentur.

125 Item eos qui de falsa predicatione redarguent uel notabunt ipsos, calumpniabuntur ypocritas aut maligni spiritus uel homines male uite. Et ut possint calumpniari, truncate uel peruerse referent dicta reprehendentium eos.

130 Item ubi de dicto falso uel erroneo reprehendentur, nunquam in humilitate confessionis recognoscent se defecisse, ut darent aliis exemplum humilis confessionis et recognitionis delicti. Sed aut

108 quorumcumque *K iter int lin* | non *H* uerendo *HKO* uerendo || *109* obprobria *P* obprobria *H* obprobria *K* obprobria | despumabunt *P* dispumabunt || *110* pecuniam *PK* pecuniam | restitutioni *PHKO* restitutioni | et *HK* uel | et debita *O* dabitur || *111* usibus *PHKO* vsibus | satagent *K* sathagent || *112* coniunctos *P* coniunctas | satagent *K* sathagent || *113* seculi *P lect dub* | uanitatem *PHK* uanitatem *O* uoluntatem | euangelii *HK* euangelii *O* euuangelii | perfectionem *PHK* perfeccionem || *114* peculium *PHK* peculium | apud *HK* apud || *115* studebunt *H* studeant | scientiis *PHO* scientiis || *117* lingosos *P* litigiosos *O* linguosos | (loquaces) et *P om* | immodestos *H* immodestos || *118* potissime *PKO* pocissime | negligendo *H* negligentes || *120* pseudoapostoli *H* pseudoappostoli || *121* patientiam *P* pacienciam | neque *PH* nec *K lect dub* || *122* uerorum *PHKO* uerorum | patientia *P* paciencia *O* sapientia || *123* deberent *K* debent | orare *K iter int lin* || *124* calumpniantibus *K* calumpniantibus || *125* calumpniabuntur *K* calumpniabuntur || *126* predicatione *PO* predicatione | uel *P om O* uel | notabunt *P* interibunt *H* uocabunt || *127* calumpniabuntur *K* calumpniantur | ypocritas *K* yppocritas | aut *P* ac *K* uel | uel *O* uel | uite *PHKO* uite || *128* calumpniari *K* calumpnari | uel *PKO* uel | peruerse *O* perverse | referent *P* referentur *O* referent || *129* reprehendentium *PHKO* reprehendentium || *130* ubi *PHKO* ubi | de *O om* | dicto *K* acto *exp et add int lin* dicto | uel *PKO* uel | reprehendentur *O* reprehendentur || *131* confessionis *P lect dub* confacionis *K seq* etiam | recognoscent *P* recognoscant *K* cognoscent | defecisse *O* deffecisse | ut *PO* ut || *132* humilis *P* humile | confessionis *P* facionis | recognitionis *PHKO* recognicionis | Sed aut *P* Secundum quam | aut *O* autem

135 ut meretrix impudenter negabunt se deliquisse, quantumcumque deliquerint in audientia plurimorum, aut obstinata loquacitate contendunt suum errorem sustinere uel palliare.

140 Item uolent habere libertatem loquendi ad libitum predicando, non patientes quod aliquis eos redarguat uel resistat eis. Et resistentiam atque reprehensionem ipsorum incon-[f. 177a]-uenientem fore clamabunt, dicentes quod per istud aufertur populo deuotio audiendi uerbum predicationis et in eo proficiendi. Quod dictum nimis est sophisticum et dolosum, quoniam licet impium esset auferre populo deuotionem ad uerum predicatorem et ad uerbum illius, pium tamen est et catholicum et ad prudentiam pertinens cuiuslibet pastoris euangelici, ut deuotio populi auferatur cuilibet pseudopredicatori et non solum adulteranti uerbum Christi quantum ad rem sed etiam adulteranti ut plurimum uel studiose quantum ad predicationis modum.

150 Et prelatus qui negligeret euitare uel subtrahere populo talem predicatorem, non quereret que sunt Christi et infideliter ei seruiret, cum ad ministerium eius principaliter et per se conueniat gregem taliter custodire, ne corrupta predicatione cuiusquam possit decipi uel turbari. Vnde, si constat ei quod preco fuerit immodestus uel inordinatus in predicando, scilicet, quod defluat in uiciosam [f. 177b] loquacitatem, non potest eum tolerare sine offensa Dei et macula euangelice puritatis, quoniam constat ei quod talis impura seu uiciosa

133 ut O vt | meretrix P meretur | negabunt P om | quantumcumque P quicumque ||
 134 deliquerint P deliquerit | in audientia K in audacia exp et add int lin in
 audientia | audientia PO audientia H audacia | obstinata K obstinata (?) exp et iter int
 lin || 135 contendunt P contendunt H contentent | uel PKO vel || 136 uolent H uolent
 K uolunt || 137 patientes PHK patientes | aliquis eos P eos aliquis | uel PO vel | Et P
 vt | resistentiam PHO resistentiam || 138 atque P ac || 139 quod P quia | aufertur O
 auffertur | aufertur populo K populo auffertur | populo deuotio H deuotio populo | deuotio
 PKO deuotio || 140 uerbum PHO uerbum | predicationis PHO predicationis || 141
 sophisticum H zophisticum | et O om | auferre O auferre || 142 deuotionem PHK
 deuotionem | ad uerum O et uerum | uerum PHK uerum | (predicatorem) et P om | uerbum
 PHKO uerbum || 143 (est) et P om H canc? | catholicum HK catholicum | prudentiam
 PH prudentiam || 144 euangelici HK ewangelici O euangelici | ut P et | deuotio PKO
 deuotio | auferatur KO auferatur | cuilibet O cuiuslibet | et (non) HK om || 145 adulteranti
 uerbum Christi quantum ad rem sed etiam P om | uerbum HKO uerbum | sed K licet | etiam
 H om O etiam || 146 adulteranti K seq vel canc et exp | ut PO vt | uel PKO vel | predicationis
 PHK predicationis O predicando || 148 qui O quod | uel PKO vel | subtrahere P subtrahitur
 O subtrahere | populo V in mg || 149 ei O eis || 150 principaliter K om || 151 predicatione
 HKO predicatione || 152 uel KO vel | turbari P deturpari | immodestus HK inmodestus | uel
 KO vel | (immodestus) uel P et || 153 inordinatus O inordinatus | uiciosam PHKO
 uiciosam || 154 potest H posset | eum P om | tolerare HKO tollerare || 155 euangelice
 V seq ueri canc HK ewangelice O euangelice | puritatis P ueritatis | quoniam K iter int
 lin | impura P iniuria | uiciosa PHKO uiciosa

133 meretrix impudenter: Terentii, *Andria*, IV, 4, 16.

loquacitas non edificat populum in christiana religione, sed edificatos potius diruit in eadem.

Item quando de lesione uel adulterio ueritatis euangelice notabuntur per aliquem aut denunciabuntur siue conuenientur, 160 allegabunt priuilegium exemptionis, dicentes quod nec conueniri nec reconueniri possunt coram dyocesano. Quod non solum est fraudulentum, sed profanum et abusuum, quoniam in preiudicium euangelice ueritatis nulli conceditur priuilegium, nec aliquis uicarius Christi posset illud concedere, cum non possit aliquid contra Christum 165 aut supra Christum. Ymo proprium priuilegium euangelice ueritatis est istud, quod omnis catholicus zelare tenetur pro sinceritate ipsius et quemcumque uulnerantem eam potest denunciare uel accusare ac etiam detestari, quantum uulnera, que infert [f. 177c] predictae ueritati merentur. Nec denunciatus taliter aut detestans potest conueniri actione 170 iniuriarum, quoniam sic omnibus hereticis aperiretur uia protectionis. Proinde conuenientes et consentientes ostendunt se fautores heretice prauitatis. Non solum autem in factis sed etiam in dictis conabuntur predicti pseudo peruertere euangelica documenta. Nam asserent in pallium sue impietatis quod ad ueritatem preconis euangelici non est 175 necessaria caritas. Asserent etiam propter hoc quod homines magni status peccarent mortaliter, si non facerent illum puniri, qui eis

156 edificat O hedifficat | edificatos P edificatum O hedifficatos || 157 potius PK pocius H purius | diruit O lect dub || 158 de lesione K delusione | uel PKO vel | ueritatis PHKO ueritatis | euangelice HK ewangelice O euuangelice || 159 aut P ac | denunciabuntur HK denuncciabuntur | siue O seu | conuenientur H conuenient O conuenienter || 160 allegabunt K corr alligabunt canc -i- et add -e- int lin | exemptionis PK exempcionis H exposicionis | quod P quoniam K seq lit illeg canc || 161 reconueniri P requiri | coram P om | dyocesano P dyocesano HO diocesano | non H uero || 162 profanum HKO prophanum | abusuum K absiuum et add int lin abusuum || 163 euangelice HK ewangelice O euuangelice | ueritatis PHKO ueritatis | nulli O lect dub universaliter (?) | conceditur P concediur | uicarius K vicarius || 163-164 uicarius Christi P Christi vicarius | uicarius PHO vicarius || 164 illud P id | possit P possint || 164-165 aliquid contra Christum aut supra Christum P ad contra uel ad supra Christum || 165 Ymo P Immo K Ymmo | euangelice HK ewangelice O euuangelice | ueritatis PHKO ueritatis || 166 quod P om | catholicus K catholicus | tenetur O uidetur | sinceritate P add fidei || 167 uulnerantem PHO uulnerantem | potest H posset | denunciare HK denuncciare | uel PKO vel | ac K aut || 168 etiam O eciam | quantum P quanta | uulnera PHKO uulnera | infert P inferunt | ueritati PHKO ueritati || 169 denunciatus HK denunccians | aut P ac | detestans O detestatus | potest H potum | actione K acto (?) | cano et add int lin accione et seq accusatione exp || 170 quoniam P quod | sic H sit | aperiretur O apperiretur | uia HO uia | protectionis PHK protectionis || 171 et O om | consentientes PHKO consencientes | heretice H heretici || 172 prauitatis H primicias | Non P Nec | autem P om | etiam PO eciam | conabuntur | cognabuntur || 173 euangelica HK ewangelica O euuangelica | asserent P asserient || 174 pallium H palium | sue impietatis P impietatis sue | ueritatem PHKO ueritatem | euangelici HK ewangelici O euuangelici || 175 caritas H karitas | etiam PO eciam || 176 peccarent V seq notabiliter cano P peccarunt H add multipliciter | facerent O faceret

173-175 Cf., per exemple, ARNALDI DE VILLANOVA, *Denunciationem Gerundensem*, V, f. 169d-170a, ed. CARRERAS ARTAU (1950-1951: 50-51).

molestias uel iniurias irrogasset. Per quod directissime irritabunt doctrinam Christi et Apostolorum, quorum statum nemo fidelis ignorat quin fuerit altior cunctis aliis.

180 Asserent etiam quod Deus non potest alicui reuelare finalia tempora de potentia ordinata, et multa similia predicabunt, sicut iam compertum est in dyocesi Gerundensi. Nam [f. 177d] presente dyocesano et audiente, quidam de supradictis ista per intentionem
 185 asseruit: conuocata plebe in Castellione quoque dixit in publico sermone quod si angelus, etiam bonus, indubitanter appareret ei dum eleuaret corpus Christi et annuntiaret finalia tempora, non crederet ei. Et populus audiens et omnes uicini, tam regulares quam seculares, adhuc manebant, cum ego transirem inde, scandalisati, quoniam per hoc dogmatisabat quod bonus angelus posset mentiri et per
 190 consequens peccare mortaliter et propterea non esse credendum ei. Quapropter in dubium reuocabat omnes annunciations, quas ecclesia catholica predicat factas per Gabrielem et ceteros angelos Dei bonos.

177 molestias *O* molestia | uel *KO* vel | irritabunt *K* i[...].i *exp et add* irritabunt 178 et *K e* || 178 Apostolorum *H* Appostolorum || 179 altior *PHKO* alcior | cunctis *P* ceteris *K* omnibus || 180 etiam *PKO* eciam | potest *H* posset | alicui *P* aliem | reuelare *O* reuelare | finalia *K iter int lin* || 181 potentia *P* potencia | iam *P om* || 182 compertum *O* appertum | in *V seq* dioc(esi) *canc* | dyocesi *PHO* diocesi || 183 dyocesano *PH* diocesano | per *O om* | intentionem *HK* intencionem *O* intencione || 184 conuocata *K* convocata || 185 si angelus etiam bonus *K* si etiam angelus bonus | etiam *O* eciam | etiam bonus indubitanter *P* eciam indubitanter bonus | appareret *HP* apparet || 186 annuntiaret *K* annuncciaret *O* anuciaret || 187 uicini *PHO* vicini | quam *H seq* spirituales *canc* | regulares quam seculares *K* seculares quam spirituales *canc et seq* regulares quam seculares || 188 adhuc *P* ad hanc | ego *P* ergo | transirem *O* transissem | scandalisati *PHO* scandalizati | quoniam *P* quantum || 189 dogmatisabat *PH* dogmatizabat || 190 ei *K seq* Et populus audiens *canc* || 191 Quapropter *O* Quapropter | reuocabat *P* reuocat *H* reuocabant *K* reuocabat | annunciations *P* annunciations *HK* annuncciations *O* anunciations || 192 catholica *P om* *HK* catholica | Gabrielem *O* Gabriellem | ceteros *P om et add* per *K* alios

175-177 Possible referència a la *Quaerimonia* interposada contra ell pel convent dels frares predicadors de Girona davant el bisbe de la diòcesi. Llavors Arnau de Vilanova presentà la *Tertia denunciatio Gerundensis*, ed. CARRERAS ARTAU (1950-1951: 54-58), en la qual es fa ressò de les desqualificacions que li feien els dominics de Girona (p. 55-56).

180-182 Cf. ARNALDI DE VILLANOVA, *Denunciationem Gerundensem*, ed. CARRERAS ARTAU (1950-1951: 56-57); *Tertiam denunciationem Gerundensem*, ed. CARRERAS ARTAU (1950-1951: 56-57).

182-190 Cf. ARNALDI DE VILLANOVA, *Tertiam denunciationem Gerundensem*, *V*, f. 173c-d, ed. CARRERAS ARTAU (1950-1951: 56).

183 Referència a Bernat de Puigcercós.

192 «annunciations factas per Danielelem»: cf. Dan VIII, 16; IX, 21; Lc I, 19.26.

192 «annunciations factas per ceteros angelos Dei bonos»: cf. Tob XII, 15; Dan X, 13.21.

Item euangelisantes minoris status contempnent et cum despectu et fastu et indignatione eos repellere satagent ac publice detestari. Item spiritum reuelationis in quibuscumque [f. 178a] personis alterius status nitentur «extinguere ac spernere prophetias» contra preceptum APOSTOLI. Item quascumque prophetias uel scriptas uel simplici uerbo pronunciatas prius condempnabunt quam probauerint canonice uel euangelice an illorum spiritus sit a Deo, sicut sacra monent Eloquia.

Et cum sit certum quod reuelationes futurorum non magis proueniunt a demone quam a Deo, ymo potius e contrario, nichilominus predicti pseudoministri prophetias et reuelationes priuatas prius calumpniabuntur a Sathana prouenire quam quod a Deo processerint fateantur. Vel ut contempnantur omnino, vel ut habeantur suspecte, cum tamen filii catholice ueritatis infallibili testimonio possint certificari de auctore scripture et reuelationis cuiuslibet.

Nam in scola catholicorum est regula certa et generalis quod omnis scriptura que consonat sacris Eloquiis est a Deo. Est etiam regula infallibilis et catholica, quod omnis scriptu-[f. 178b]-ra, que puris et sinceris eloquiis diuinam exprimit ueritatem et clarissime detestatur dyabolicam prauitatem, est a Spiritu Sancto indubitanter. Et huiusmodi documenta uel signa catholica certe distinctionis spirituum quicquam reuelantium subdicebunt omnino pseudoapostoli uel

193 euangelisantes *H* ewangelizantes *K* ewangelisantes *O* euangelisantes ||
 194 indignatione *PO* indignacione | satagent *K* sathagent || 195 reuelationis *PHK*
 reuelacionis | personis *P* primis || 196 extinguere *HK* extingwere || 197 Apostoli
H Appostoli | (prophetias) uel *PKO* uel | scriptas *P* scripturas | (scriptas) uel *PKO*
 uel | uerbo *PHK* uerbo || 198 pronunciatas *H* pronuncciatas *K* corr voc illeg p[.]
 nuncciatas | condempnabunt *K* condemnabunt | uel *PKO* uel || 199 euangelice *H* ewangelice
O euangelice | an *H* in | an *O* ac | illorum *P* illarum || 200 reuelationes *PHK* reuelaciones *O*
 reuelaciones || 201 ymo *P* immo | potius *PHKO* pocius | e *P* add int lin *H* om | contrario *PK*
 conuerso | nichilominus *P* nihilominus *O* nichillominus | predicti *H* om || 202 reuelationes
PK reuelaciones *O* reuelaciones || 203 calumpniabuntur *K* calumniabuntur | prouenire *HK*
 prouenire | quod *K* om || 204 (fateantur) uel *H* uel | contempnantur *K* condemnantur | ut
O om | (omnino) uel *PHK* uel | habeantur suspecte *P* suspecte habeantur ||
 205 catholice *K* katholice | ueritatis *PHO* ueritatis | infallibili *P* ineffabili || 206 certificari *O*
 certificare | auctore scripture *P* auctoritate | et *PH* uel *KO* uel | reuelationis *P* reuelacione
O reuelacionis || 207 catholicorum *HK* catholicorum || 208 que consonat *P* consona | etiam
PO eciam || 209 et catholica *O* om | catholica *K* catholica || 209-210 que puris et sinceris
 eloquiis *P* consona sacris eloquiis et puris || 210 ueritatem *PHKO* ueritatem | clarissime
K exp et iter int lin || 211 dyabolicam *PHO* diabolicam || 212 huiusmodi *P* huius | uel *PO*
 uel | catholica *HK* katholica | distinctionis *PK* distincionis || 213 quicquam *H* quitquam *K*
 quidquam | reuelantium *PHKO* reuelancium | subdicebunt *P* subdicebant *O* subcitebunt | uel
PKO uel

193-197 Vegeu, per exemple, ARNALDI DE VILLANOVA, *Tertiam denunciationem Gerundensem*, V, f. 172d, ed. CARRERAS ARTAU (1950-1951: 55).

196-197 1Thess V, 19-20.

207-211 Cf. ARNALDI DE VILLANOVA, *Eulogium...*, V, f. 146d, ed. CARRERAS ARTAU (1950-1951: 41). Vegeu també: MENSA I VALLS (1998a: 230-232).

215 precones in contemptum et condempnationem reuelationum dictarum.
Per hec autem omnia supradicta peruertitur rectitudo euangelice
ueritatis, sicut per sacra Eloquia in supranominatis operibus
declaratur.

220 Dico etiam et confiteor me dixisse, quod auctoritas euangelice
predicationis in quacumque dyocesi principaliter et proprie conuenit
pastori siue dyocesano et quod ab eo in aliis sue dyocesis deriuatur. Et
ideo, nisi sollicitus fuerit diligenter inuestigare et indagare quibus et
qualibus pascuis grex ipsius pascitur per quoscumque predicatores,
225 non adimplet ministerium suum ut «fidelis seruus et prudens, quem
constituit Dominus super familiam suam, ut det illis cibum [f. 178c] in
tempore». Nam zelare debet quod nichil populo proponatur, nisi quod
tantum potest in Christo edificare.

230 Dixi etiam et dico quod, cum episcopus in sua dyocesi representet
personam Domini Iesu Christi, solum illud principaliter et proprie
pertinet ad ministerium eius, quod idem Dominus ad informationem
cunctorum episcoporum docuit in se ipso. De quo legitur in *Mattheo*:
«Circuibat Iesus omnes ciuitates et castella», id est, ut ait glosa, loca
maiora et minora, «docens in synagogis», et hoc quantum ad moralia,
«et predicans euangelium regni», quantum ad substantiam fidei, «et

214 et H uel | condempnationem P condampnacionem K condemnacionem O
condemnacionum | reuelationum PK reuelacionum O revelacionum || 215 hec P om O
hoc | autem omnia P omnia autem | peruertitur K pervertitur | euangelice HK ewangelice
O euangelice || 216 ueritatis PHKO ueritatis | sicut V seq in *canc* | in P vt || 218 etiam
P eciam | et O om | euangelice HK ewangelice O euangelice || 219 predicationis PHO
predicacionis | dyocesi PHO diocesi | et proprie H in proprie | proprie K exp et iter int
lin || 220 aliis P alios | dyocesano HO diocesano | dyocesis PO diocesis K dyocesi | deriuatur
K diuuatur (?) exp et in *cal pag* diximur || 221 nisi O vbi | sollicitus HO sollicitus | inuestigare
HK investigare || 222 qualibus H seq personis *canc* || 223 adimplet K implet | ut PO vt ||
224 super H supra | ut PO vt || 225 nichil PH nihil | proponatur K seq nisi *canc* || 226 potest H
posset | Christo O corr voc *illeg* | edificare O edifficare || 227 etiam PO eciam | dyocesi PHO
diocesi || 228 personam K add int lin | Domini P Dei nostri O add nostri | illud principaliter
P id principaliter | principaliter H perticipaliter || 229 Dominus P Deus | informationem
PHKO informacionem || 230 cunctorum K omnium (?) | in Mattheo P Mathei IIII · capitulo
HKO in Matheo || 231 Circuibat O Curabat | omnes P om | id est H om | loca H om ||
232 synagogis H sinagogis | moralia P mortalia || 233 et predicans P predicans | euangelium
HK ewangelium O euuangelium | substantiam O substanciam

218-226 Cf. ARNALDI DE VILLANOVA, *Alteram denunciationem Gerundensem*, V, f. 171a i
172d, ed. CARRERAS ARTAU (1950-1951: 52 i 54); *Tertiam denunciationem Gerundensem*,
V, f. 173c-d, ed. CARRERAS ARTAU (1950-1951: 56).

223-225 Mt XXIV, 45.

227-239 Cf. ARNALDI DE VILLANOVA, *Eulogium...*, V, f. 165d-166a, ed. CARRERAS ARTAU
(1950-1951: 41); *Alteram denunciationem Gerundensem*, V, f. 171c, ed. CARRERAS ARTAU
(1950-1951: 53).

230-234 Mt IV, 23; IX, 35.

231 V. gr. BONAVENTURAE (1895: 189).

- 235 curans omnem languorem et omnem infirmitatem», per quod administratio sacramentorum exprimitur. Vnde dico quod illud quod episcopus in sua diocesi habet proprie et principaliter facere, ut Christi uicarius, est gregem suum uerbo et exemplo de moribus informare ac de fidei ueritate instruere necnon curare de morbo siue languore spirituali.
- 240 Dixi etiam et dico quod circa [f. 178d] hec debet feruere tota uigilia et sollicitudo euangelici pastoris. Circa regimen uero temporalium bonorum eidem ecclesie debet tepere tanquam pro accessoriis et incidentalibus secundum sententiam Saluatoris, ·vi^o· *Matthei*, vnde dixi sicut apparet ex *Philosophia catholica*, quam misi
- 245 Summo Pontifici iam anno preterito, et id ipsum nunc dico, quod si uigilia et sollicitudo pastoris ferueat circa temporalia iura uel facultates, regendo illa, uel in recognoscendo, uel in augendo, siue multiplicando, uel etiam conseruando, tepeat autem circa supradicta, quibus prouidetur animarum saluti, talis pastor peruerit statuta et
- 250 precepta et monita et totum ordinem Saluatoris. Et secundum ueritatem, talis apud Deum est «mercennarius et non pastor». Et quamdiu permanserit in tali peruersitate, erit indubitanter ut aduersarius et illusor Christi, prout Scriptura testatur, reus eter-[f.

234 languorem *P* langorem *HK* langworem *O* langvorem || 234-235 per quod administratio sacramentorum exprimitur *P* quoad ministerium sacramentorum | administratio *O* administratio || 235 sacramentorum *K* sacrorum (?) *exp et add in mg* sacra(ment)orum | cunctorum quod illud *P om H* quo istud | quod illud *O* per illud || 236 ut *PO* vt || 237 uicarius *PHKO* vicarius | est *PK* et | uerbo *PHO* uerbo | ac *P om* || 238 ueritate *PHKO* ueritate | siue *P add de* | languore *HK* langwore *O* langore || 240 etiam *PO* eciam | hec *P* hoc *H* lex | feruere *K* fere et facere *exp et iter in mg et canc*; *add in mg* feruere || 241 uigilia *PKO* uigilia *H* familia | sollicitudo *H* sollicitudo | euangelici *HK* ewangelici *O* euuangelici | uero *PH* uero *K* quam (?) *O* uero et *add* liberalium || 242 eidem *PHKO om* | tepere *P* recipere | tanquam *KO* tanquam || 243 accessoriis *K* accessoribus | incidentalibus *P* incidentibus | ·vi^o· *P om HO* vi^o *K vii* *canc et seq vi* || 244 *Matthei PHO* *Mathei et add* dixi | misi *K m* *canc et exp, seq* nisi *exp et add int lin* misi || 245 anno *P om* | et *H om* | id *O* Ro. | nunc *O lect dub* amoris (?) | nunc dico *P* dico nunc | quod *H* quia *K* qui *exp* || 245-246 si uigilia *O* singula || 246 uigilia *PHK* uigilia | sollicitudo *H* sollicitudo | iura *K* *voc illeg* *canc et exp et add* iura | uel *PO* vel || 247 uel (in recognoscendo) *KO* vel (in recognoscendo) | in recognoscendo *PO* recognoscendo | uel (in augendo) *PKO* vel (in augendo) | augendo *H* agendo || 248 uel *PKO* vel | etiam *PO* eciam || 249 prouidetur *K* prouidet(ur?), -ur (?) *canc et add int lin* | salutis | pastor *P om* | et (precepta) *P om* | *K om* | et (monita) *P om* || 251 ueritatem *PHK* ueritatem | apud *K* apud | apud Deum est *P* est apud Deum | mercennarius *HKO* mercenarius || 252 permanserit *V* manserit *add per- int lin* | ut *PO* vt || 253 et *H ead man* *add int lin* | Christi *K* *seq* erit

240-250 ARNALDI DE VILLANOVA, *Ars philosophiae catholicae*, 1070-1079, ed. PERARNAU (1991: 128-129).

243-244 Mt VI, 19-21.24-34.

243-250 ARNALDI DE VILLANOVA, *Ars philosophiae catholicae*, 432-453, ed. PERARNAU (1991: 86-87).

251 Io X, 12-13.

179a]-ne dampnationis. Quia Dominus Iesus Christus, qui seipsum
 255 tradidit pro animarum salute, cuilibet pastori dedit exemplum quod
 pro salute animarum non tantum bona temporalia ecclesie debet
 exponere, sed etiam semetipsum. Nec pastor euangelicus ignorare
 debet quod gratius sacrificium uel obsequium exhibet Saluatori, si
 260 exponat amissioni omnia bona ecclesie temporalia pro salute unius
 anime optinenda, quam si pro conseruatione temporalium bonorum
 uel facultatum exponeret animam unam perditiōni.

Dixi etiam quod si pastor dicat se feruere circa temporalia ut
 liberius possit intendere spiritualibus, non solum a uulua sacre
 Scripture alienatur et errat ab utero caritatis Christi, «semitas»
 265 eiusdem «peruertens», sed insuper ostendit se ignorare atque
 subuertere uiam rectam ecclesiastice prosperitatis, quoniam feruor
 intendendi spiritualibus attraxit semper et attrahit temporales e-
 [179b]-cclesie facultates, deuotionem in fidelibus suscitando. Econtra
 uero feruor intendendi circa temporalia subtrahit eidem et subtrahet,
 270 Scriptura testante, pinguedinem temporalium facultatum, quoniam per
 istud exemplum, non spiritus celestis deuotionis, ymo potius spiritus
 terrene cupiditatis in populis suscitatur. Preterea, dicens illud, ostendit
 se conformare illius abusioni, qui dicit quod stipulis colligendis ideo

254 dampnationis PHO dampnacionis K damnacionis | qui P add per H om ||
 255 dedit H cedit | quod V in mg || 257 etiam PO eciam | euangelicus HK ewangelicus O
 euuangelicus || 258 gratius PK gracios | uel KO vel || 259 exponat HK exponit | amissioni
 K iter int lin | unius PHKO vnus || 260 optinenda HKO obtinenda | conseruatione PK
 conseruacione O obseruacione || 261 uel PKO vel | unam PHKO vnam | perditiōni
 HKO perdicioni || 262 Dixi HK Dico | etiam PO eciam | pastor O seq litt imp | ut
 PO vt | intendere O tendere | spiritualibus P corr spiritualibus exp -us et add in mg
 et int lin -bus || 263 liberius H libencius | non solum H om | uulua PKO vulua ||
 264 alienatur H alleniatur | utero PKO vtero || 265 ostendit K ostendens || 266 subuertere
 P peruerse | uiam PHKO uiam | ecclesiastice V corr ecclesiastice (?) P Ecclesie HKO
 ecclesiastice | quoniam P quantum K canc et add in mg || 267 attraxit H atrahit | attrahit
 H atrahit || 267-268 semper et attrahit temporales ecclesie facultates P et attrahendo
 semper ecclesie facultates temporales || 268 deuotionem PHK deuocionem || 269 uero
 PHO uero | intendendi P seq et ras | circa P lect dub intra | subtrahit O substraxit | eidem
 P semper | subtrahet P add eundem O substrahet || 270 pinguedinem P pinguedine HK
 pingwedinem O per inguedinem | temporalium P add ecclesie | quoniam P quantum ||
 271 istud P id | non H uero | deuotionis P deuocionis HKO deuocionis | ymo P immo
 H ymmo | potius PHKO pocius || 272 terrene K eterne | Preterea HK Propterea | illud P
 id H istud || 273 conformare P confirmare H om | illius H illud | abusioni H abusini K
 abvsioni || 273-274 stipulis colligendis ideo feruenter O stipulis feruenter colligendis
 ideo

262-245 ARNALDI DE VILLANOVA, *Ars philosophiae catholicae*, 1046-1079, ed. PERARNAU
 (1991: 126-129).

263-264 Ps LVII, 4: «Alienati sunt peccatores a vulua; errauerunt ab utero, locuti sunt
 falsa»

264-265 Lm III, 11.

275 feruenter intendit et eisdem se honerat, ut liberius possit excutere granum purum.

Dico etiam me dixisse quod omnis catholicus, qui Christum fatetur uoce uel fidei sacramento, nec tamen uita et moribus imitatur eundem, minus ostendit se habere de fidei ueritate quam demones, de quibus Scriptura testatur quod «credunt et contremiscunt».

280 Hec autem omnia zelo salutis animarum et euangelice ueritatis uobis, ut catholicis et sinceris uicariis Christi, [f. 179c] proposui ad ueram prudentiam et diligentiam excitandam in precauendo pericula, que gregibus uestris iam nimis patenter emergunt.

285 Credo etiam hec, que nunc dixi coram uobis seu legi, et que in aliis editionibus superius memoratis iam pertractaui, fore consona euangelice ueritati.

290 Vnde quoniam illam appeto, illam quero et illi uolo totaliter inherere, pro tanto, ne spiritus uertiginis aut presumptionis me decipiat uel perturbet ullo modo, meo sensui recuso inniti et omnia dicta mea tam presentialiter proposita siue lecta, quam etiam contenta in aliis editionibus meis, subicio et in uobis nunc offero sancte matri ecclesie apostolice et Romane, nichil in predictis tenere uolens atque sentire,

274 feruenter *H* feruendis | et *O* add ex | eisdem *P* eidem | honerat *PK* onerat | ut *P* et *O* vt | excutere *H* excusare || 276 etiam *P* add et confiteor *O* et | fatetur *O* facetur || 277 uoce *PHKO* uoce | uel *PO* vel *K* et | uel fidei *H* et fideli | nec *PO* non | uita *PHKO* uita | imitatur *K* sequatur et add int lin imitatur || 278 ueritate *PHO* ueritate *K* uerit seq lac et add ueritate || 278-279 de quibus Scriptura testatur quod *P* qui secundum Iacobum ipsum | testatur *K* te seq lac et add testatur | credunt *H* tremunt | contremiscunt *H* corr contremistunt (?) || 280 omnia *K* omn seq lac o seq lac et add omnia | euangelice *HK* ewangelice *O* euangelice | ueritatis *V* in mg *PHO* ueritatis *K* vi seq lac et add ueritatis || 281 uobis *PK* uobis *O* uobis | ut *P* vt *H* et | catholicis *K* catholicis | uicariis Christi *P* Christi uicariis | uicariis *HO* uicariis *K* uia seq lac et add uicariis || 282 ueram *O* ueram | prudentiam *PO* prudenciam | diligentiam *PO* diligenciam *K* intelligentiam *canc* et seq diligenciam | in *H* om | pericula *H* per vinculo || 283 uestris *P* uestris *O* uestris || 284 etiam *PKO* eciam *H* et | hec *H* quod *O* hoc | que *O* quod | que nunc dixi coram uobis seu legi *P* que dixi et nunc coram uobis legi | uobis *HKO* uobis || 285 editionibus *P* edicionibus et add meis *HKO* edicionibus || 286 euangelice *HK* ewangelice *O* euangelice | ueritati *PK* ueritati || 287 quoniam *P* in tantum quantum | uolo *PKO* uolo | totaliter *P* taliter | inherere *O* inhere || 288 uertiginis *H* uertiginis *K* uertiginis | aut *P* vel | presumptionis *PH* presumpcionis *K* seq ne exp | me *K* add int lin || 289 uel *P* aut | uel perturbet *HKO* om | perturbet *V* in mg *P* add hec | ullo *PK* uillo *O* nullo | meo *H* ne | meo sensui *P* sensui meo *O* sensum | inniti *H* inuiti *O* inuiti || 290 presentialiter *PHKO* presencialiter | proposita *K* posita | siue *K* seq quam *canc* | etiam *PO* eciam | contenta *P* contendi || 291 editionibus *PHKO* edicionibus | uobis *PHO* uobis | sancte *K* seq matris *canc* || 292 apostolice et Romane *H* et Romane appostolice | predictis *K* seq u | tenere *O* tenetur | tenere uolens *P* uolens tenere | uolens *HKO* uolens | atque *P* neque *H* cum

276-279 Literalment aquesta afirmació, amb la citació de la Carta de Jaume i la comparació amb els dimonis, no l'he trobada en cap altra obra arnaldiana. La idea general, però, sí que és típicament arnaldiana i molt recurrent. Vegeu, per exemple: ARNALDI DE VILANOVA, *Apologia...*, 1341-1352, ed. PERARNAU (2001: 140-141); *Eulogium...*, *V*, f. 162a, ed. CARRERAS ARTAU (1950-1951: 36).

279 lac II, 19.

295 nisi quod ipsa decreuerit tenendum et sentiendum. Et ideo supplico et
 ex parte Christi et supradicte matris requiro simul omnes et singulos,
 quod theologos uestrarum ecclesiarum admoneatis aut [f. 179d]
 requiratis, ut ad ueritatem elucidandum tradant in scriptis quicquid
 obicere uoluerint aut potuerint contra dicta mea hic uel in aliqua
 300 aliarum editionum. Et ego de presenti promitto et promittendo me
 obligo quod quotienscumque aliquis uestrum sub sigillo proprio michi
 communicabit obiectiones, diligenter atque fideliter ad requisitionem
 cuiuslibet uestrum presentabo per me uel per ydoneum nuncium
 possibiles mihi resposiones.

Et ne dicta mea presentialiter hic proposita coram uobis et lecta
 possint per aliquem aduersarium truncari, peruerti uel aliquialiter
 305 uiciari, supplicando requiro specialiter uos, reuerendum patrem
 dominum Rodericum, archiepiscopum memoratum, quod per uestrum
 notarium faciatis ea in uestra curia registrari, ut suo loco et tempore
 sancte matri ecclesie Romane fiat de ipsis fides relatione sincera. Et
 ego interim, ad cautelam, requiro uos, dominum Jaco-[f. 180a]-bum
 310 de Plano, auctoritate regia publicum notarium, quod ea, sicut in
 presenti scriptura legi et quam trado uobis immediate, in formam
 publicam redigatis, omni petenti copiam faciendo.

Explicit *Confessio Ylerdensis*.

Benedictus Deus.

293 ipsa decreuerit *H* ipsi decreuerint | decreuerit *V seq* esse *canc et exp* | sentiendum
PHKO senciendum || 294 supradicte matris *P* matris supradicte || 295 quod *PO*
om | theologos *P* catholicos | uestrarum *PHKO* uestrarum | aut *P* et | ut *P* vt || 296 ueritatem
PHKO ueritatem | elucidandum *H* illucidandum | quicquid *H* quicumque *K* quitquid ||
 297 uoluerint *HO* uoluerint | uel *O* vel || 298 editionum *PHO* edicionum *K* *corr* adicionum
exp a- et add int lin e- | ego *K seq* de *exp* | promitto *O* promicto | promittendo *O* promicto ||
 299 quotienscumque *PHKO* quocienscumque | uestrum *PHO* uestrum | michi *P* mihi ||
 300 obiectiones *PK* obiecciones | atque *P* et | requisitionem *PHKO* requisicionem ||
 301 cuiuslibet *K* cuiusque | uestrum *PHKO* uestrum | uel *PKO* vel | ydoneum *PH*
 idoneum | nuncium *H* nunctium *K* nuncium || 302 possibiles *H* possibilius | mihi *O* michi ||
 303 presentialiter *PHO* presencialiter | proposita *K seq lac* | uobis *PHKO* uobis ||
 304 aduersarium *H* aduersari *K* aduersari *canc, seq lac et add* aduersarium *O*
 aduersarium | aduersarium truncari *P* ad id sanum trinitati | peruerti *O* perverti | uel *PO* vel ||
 305 uiciari *PHKO* uiciari | supplicando requiro *P* supplico et requiro | uos *PHKO*
 uos | reuerendum *O* reuerendum || 306 quod *P om* | uestrum *PHKO* uestrum || 307 uestra *PHKO*
 uestra | ut *PO* vt || 308 ecclesie Romane *P* Romane ecclesie | fiat *O lect dub* confiat | relatione
PHKO relatione || 309 cautelam *O* cauthelam | uos *PHKO* uos | Jacobum *O* Ja. || 310 regia *P*
 regie || 311 uobis *PHKO* uobis | immediate *H* immediate *K corr* et mediate *exp et et add in- int*
lin || 312 faciendo *H add* etc. || 313 Explicit Confessio Ylerdensis *P* Explicit opus magistri
 Arnaldi de Villa Noua de generibus abusionum ueritatis et de pseudoministris Antieristi
 cognoscendo et de pastoralis officio circa gregem exercendo *H* Explicit Confessio llerdensis de
 spurciis pseudoreligiosorum *K* Explicit Confessio Eleydensis de spurciis pseudoreligiosorum
 et preconum *O om* || 314 Benedictus Deus *PKO om H* Sit nomen Domini benedictum, etc.

309-310 Jacme des Pla, notari reial, fou company d'Arnau de Vilanova en l'ambaixada
 que els encarregà Jaume II davant el rei Robert de Nàpols. Redactà el testament de la reina
 Blanca i fou un dels marmessors d'Arnau de Vilanova. A finals de l'any 1311 ja havia
 mort. Vegeu: PERARNAU (1978: 112 i 116).

Referències bibliogràfiques

Llibres i articles

- ARNALDI DE VILLANOVA. *Apologia de versutiis atque peruersitatibus pseudotheologorum et religiosorum*, ed. PERARNAU, J. (2001) i PERARNAU, J. (2002).
- *Altera denunciatio Gerundensis*, Vat. Lat. 3824, f. 171a i 172d, ed. CARRERAS ARTAU, J. (1950-1951: 52-54).
 - *Ars philosophiae catholicae*, ed. PERARNAU, J. (1991: 7-223).
 - *Denuntiatio Gerundensis*, ed. CARRERAS ARTAU, J. (1950-1951: 44-52).
 - *Eulogium de notitia verorum et pseudoapostolorum*, ed. CARRERAS ARTAU, J. (1950-1951: 33-44).
 - *Tertia denunciatio Gerundensis*, ed. CARRERAS ARTAU, J. (1950-1951: 54-58).
- Arnaldi de Villanova *Opera Theologica Omnia [AVOThO]* (2003-). Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, Facultat de Teologia de Catalunya.
- ARNALDO DE VILANOVA (1976). *Escritos condenados por la Inquisición*. Introducción, traducción y notas de Elena CÁNOVAS y Félix PIÑERO. Madrid: Editora Nacional (Biblioteca de Visionarios, Heterodoxos y Marginados 10).
- ARNAU DE VILANOVA. *Confessió de Barcelona*, ed. BATLLORI, M. (1947). Barcelona: Barcino (Els Nostres Clàssics A 53-54).
- (2002). *La prudència de l'escolar catòlic i altres escrits*. Introducció de Jaume MENSA. Traducció de Jordi RAVENTÓS. Barcelona: Proa (Clàssics del Cristianisme 93).
- BLANCH, J.; ICART, J. (1985). *Arxiepiscopologi de la Santa Església Metropolitana i Primada de Tarragona*, 1. Tarragona: Diputació Provincial.
- BONAVENTURAE (1895). *Commentarius in Evangelium S. Lucae, Opera omnia*, 7. Quaracchi: Col. S. Bonaventura.
- BURDACH, K. (1912). *Vom Mittelalter zur Reformation*, II/4. Berlín.
- CAPPELLI, A. (1990). *Lexikon Abbreviaturarum: Dizionario di Abbreviature latine ed italiane*. Milà: Ulrico Hoepli.
- CARRERAS ARTAU, J. (1950-1951). «La polémica gerundense sobre el Anticristo entre Arnau de Vilanova y los dominicos». *Anales del Instituto de Estudios Gerundenses* V-VI, p. 5-58.
- CARRERAS ARTAU, T.; CARRERAS ARTAU, J. (2001). *Història de la filosofia espanyola: Filosofia cristiana del segle XIII al XV*. Volum 1. Edició facsímil. Estudis preliminars a cura de Pere Lluís FONT, Jaume MENSA, Jaume de PUIG, Josep M. RUIZ SIMON. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans; Girona: Diputació de Girona.
- EUBEL, K. (1913). *Hierarchia catholica Medii Aevi* 1. Münster: Sumptibus et Typis Librariae Regensbergianae.
- MENSA I VALLS, J. (1994). *Arnau de Vilanova, espiritual: Guia bibliogràfica*. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans (Treballs de la Secció de Filosofia i Ciències Socials XVII).
- (1998a). «Comparació entre les regles i els principis d'interpretació bíblica de les obres autèntiques d'Arnau de Vilanova, i les de l'*Expositio Apocalypsis* i de l'*Expositio super vigesimum quartum capitulum Matthaei*». *Arxiu de Textos Catalans Antics* 17, p. 221-94.
 - (1998b). *Les raons d'un anunci apocalíptic. La polèmica escatològica entre Arnau de Vilanova i els filòsofs i teòlegs professionals (1297-1305): Anàlisi dels arguments i de les argumentacions*. Barcelona: Facultat de Teologia de Catalunya (Col·lecció Sant Pacià 61).
 - (2009). «Les obres espirituals d'Arnau de Vilanova i la "revelació de sent Ciril" (*Oraculum angelicum Cyrilli*)». *Arxiu de Textos Catalans Antics* 28, p. 211-63.

- (2013). «Observacions crítiques sobre la *Confessio Ilerdensis* d'Arnau de Vilanova i transcripció d'una lletra seva desconeguda adreçada al rei Jaume II». *Revista Catalana de Teologia* 38/2b, p. 1161-1193.
- (2014). «Un llarg fragment de la *Confessio Ilerdensis* d'Arnau de Vilanova traduït al “romanç” en la *Confessió de Barcelona*». *Medioevo Romanzo* 38/2, p. 392-414.
- MENSA I VALLS, J.; GIRALT, S. (2003). «Bibliografia arnaldiana (1994-2003)». *Arxiu de Textos Catalans Antics* 22, p. 665-734.
- PERARNAU I ESPELT, J. (1978). *L'«Alia informatio beguinorum» d'Arnau de Vilanova*. Barcelona: Facultat de Teologia de Catalunya (Studia, Textus, Subsidia II).
- (1991). «*L'Ars catholicae philosophiae* (primera redacció de la *Philosophia catholica et divina*) d'Arnau de Vilanova. Edició i estudi del text. En apèndix, les dues lletres que acompanyaven les còpies destinades a Bonifaci VIII i al Col·legi Cardenalici i les requestes a Benet XI i al Cambrer Papal en Seu Vacant». *Arxiu de Textos Catalans Antics* 10, p. 7-223.
- (2001). «*L'Apologia de versutiis atque peruersitatibus pseudotheologorum et religiosorum ad Magistrum Jacobum Albi, canonicum Dignensem* d'Arnau de Vilanova: Edició i estudi; i transcripció del *Tractatus quidam in quo respondetur obiectionibus quae fiebant contra tractatum Arnaldi “De adventu Antichristi”*». *Arxiu de Textos Catalans Antics* 20, p. 7-348.
- (2002). *Tres textos d'Arnau de Vilanova i un en defensa seva*. Barcelona: Facultat de Teologia de Catalunya (Studia, textus, subsidia X).
- (2004). *Introductio in librum De semine scripturarum, Allocutio super significatione nominis Tetragrammaton*, ed. PERARNAU, J. Barcelona: Institut d'Estudis Catalans, Facultat de Teologia de Catalunya, Scuola Superiore di Studi Medievali e Francescani (*Arnaldi de Villanova Opera Theologica Omnia*, III).
- (2008). «Noves dades sobre manuscrits “espirituals” d'Arnau de Vilanova». *Arxiu de Textos Catalans Antics* 27, p. 351-424.
- PIUR, P. (1912). «*Oraculum angelicum Cyrilli* nebst dem Kommentar des Pseudojoachim». BURDACH, K. *Vom Mittelalter zur Reformation*, II/4. Berlín, p. 141-237.
- SABANÉS I FERNÁNDEZ, R. (2009). *Els concilis Ilerdenses de la Província eclesiàstica Tarraconense a l'edat mitjana (546-1460)*. Barcelona: Fundació Noguera (Estudis 52).

Manuscrits

Ciutat del Vaticà, Biblioteca Apostòlica Vaticana:

Borgh. 205

Vat. Lat. 3824

Kremsmünster, Stiftsbibliothek, 94

Oxford, Bodleian Library:

Lat. Misc. C 75

Canon. Misc. 370

Praga, Národní knihovna České republiky, III G 25 (Y. I. 1. n. 16), ex 550.